

El dilema d'Europa

La crisi del sistema econòmic ens col·lapsa. La gravetat de la situació arriba de la mà de la retallada de sous, l'amenaça sobre el sistema de pensions i la reforma laboral. S'imposa la flexibilització i les ombres sobre l'estat del benestar anuncien un canvi de paradigma per imperatiu econòmic. I el més greu és que aquest canvi no es tradueix en un debat sobre el model i les perspectives de futur. La resignació i la impotència s'apoderen progressivament dels actors polítics i socials, mentre fa eclosió una crisi del model econòmic, social, jurídic i polític europeu.

Europa afronta les conseqüències d'una gestió pública basada amb excés en l'endeutament bancari i d'un model financer que, pel que fa al mercat de derivats i els fons d'inversió lliure (*hedge funds*), ha restat exempt de regulació i control. I tot enmig d'un debilitament progressiu dels estats en benefici de la liberalització del mercat a unes cotes que posen en risc la subsistència del model d'economia productiva. Però aquesta realitat té precedents i marc: el fracàs del tractat de la Constitució Europea. De fet, els debats socials que van propiciar els referèndums, especialment a França i Holanda, ja van posar de manifest la denúncia de l'hegemonia dels mercats en el disseny d'Europa. Entre d'altres, la Constitució Europea incloïa l'expressió «una economia social de mercat altament competitiva» i rebaixava els fonaments il·lustrats de l'estat modern i de la Declaració dels Drets Humans. Els resultats dels referèndums van ser molt eloqüents en termes democràtics i una mirada retrospectiva sobre aquells permet aprofundir en els reptes de l'Europa d'ara.

Els Nos a la Constitució Europea van aturar el procés fins que anys després es va reemprendre amb un Tractat de Lisboa signat per tots els estats de la UE sense sotmetre'l a referèndum, amb l'excepció d'Irlanda, que sí que va consultar l'opinió de la seva ciutadania. S'implantava així un model que, entre d'altres reformes, enforteix l'acció exterior de la UE i el poder del Parlament Europeu. Alhora, enmig de la fragilitat que aporta l'heterogene-

Cal una integració europea alternativa basada en els valors de la ciutadania europea i oberta a nous pobles que, com Catalunya, esdevinguin estat

itat de polítiques dels estats membres, es pretén reforçar el dret europeu que permeti fomentar un model d'harmonització i en part, com defensen alguns, esdevenir un contrapoder dels espais macrofinancers: els anomenats «homes de Davos» o els defensors de la filosofia de Von Hayek, que va inspirar a Thatcher i que defensa l'ordre òptim espontani dels mercats.

Però d'alguna manera Europa, i especialment la socialdemocràcia, fins ara havia subscrit l'enfocament neoliberal, com a mostra Peter Mandelson, exministre de Blair, quan deia que «en aquests moments tots som thatcherians» en reacció al fracàs electoral del socialisme espanyol, francès, italià i danès en el tombant de segle. La Directiva Bolkestein i la de Serveis van ser una plasmació transcendent d'aquesta evolució europea.

Ara la reacció és regulació i control del dèficit. La Comissió Europea i el Parlament tracten de tirar endavant mesures de control dels fons d'inversió lliure i del sistema bancari que no acaben de poder ser aprovades. Merkel ha començat a intervenir tímidament en aquest àmbit però pateix d'una soledat extrema. L'anàlisi de la situació permet afirmar que paradoxalment quan més clares estan les coses quant al sistema i als contrapoders dels estats, més avancen les tesis *neocon* del model

nord-americà en la reducció dels drets socials.

Europa ha de reaccionar amb determinació. Comparteixo el paradigma europeista de Susan George quan defensa la necessitat d'impulsar una Europa on el nucli federalista pogués relançar un procés d'integració alternatiu, basat en la posició èticament superior que representen els valors de la ciutadania europea i obert a nous pobles que, com Catalunya, esdevinguin estat. Recollint la perspectiva Sami Naïr, en el necessari procés de deconstrucció, reforma i refundació europea en el que ens trobem immersos, la UE es juga bona part del futur de l'espècie humana. D'aquesta nova missió civilitzadora, basada en la llibertat, la força de la llei, la raó en la justícia social i l'ètica de l'acció pública, no ens en podem desprendre. ◀

